

JOŽE KORUZA 1935–1988*

Najbrž je za tale časopis docela nepri-
merno, ampak naj v spomin prijatelju in
slavistu Jožetu Koruzi zapišem že precej
daljen poznoseptembrski dan iz Donav-
skega parka na Dunaju.

Takrat sva z revno štipendijo dneve in
dneve posedevala v Nacionalni biblioteki
– vsak s svojimi problemi. On je za svojo
disertacijo iskal različne »muzenalmana-
he«, vsake toliko je veselo zamomljal,
zmajal z glavo in si potlačil smeh; zabaval

* Revija Jezik in slovstvo namerava objaviti strokovni prikaz življenja in dela svojega nekdanjega sodelavca in urednika prof. dr. Jožeta Koruze v posebni številki, ki bo posvečena njegovemu spominu. – Uredništvo.

ga je nepričakovani komični del teh zbor-
nikov, sem in tja me je povabil k branju
kakšne prav posebno nestandardne ver-
zifikacije, če se je v njej na poseben, še
neraziskan način združevalo in isknilo ba-
ročno in zgodnjeromantično veselje do
življenja. Ob nedeljah pa sva pohajkovala
po Dunaju. Tako sva se znašla tudi v Do-
navskem parku, obredla sva nasad z rib-
nikom, ostanek nekdanje velike vrtnar-
ske razstave. Na koncu sva prišla do roza-
rija z nekaj sto vrtničnimi sortami, ki so
cvetele svojo zadnjo jesensko pesem: v
blagem jesenskem soncu so se bleščale in
dišale na tisoč načinov. Skratka – vzne-
mirljivo. Pozabil sem na vse in se zakadil
mednje, jih ovohaval, si jih zapisoval – in
zraven v trenutku pozabil, da nisem sam.

Ko se mi je po dolgem času rožnata hi-
sterija unesla in sem se le ozrl še za čim
drugim, sem ga, svojega prijatelja, ugle-
dal na oddaljeni klopi: stoično potrpežlji-
vega, zazrtega v nekaj, česar se ni videlo
in kar je bilo očitno varno spravljeno v
njegovih premišljevanjih. – Za ščepec sla-
be vesti sem seveda imel, obenem pa mi
nikakor ni šlo v glavo, kako je mogoče ob
vsem tistem cvetočem razkošju ostati
tako zelo miren, hladnokrven in celo od-
soten. Kot da ne bi za njegovim hrbtom
cvetel velikanski kup Gloriorum Dei in kot
da ne bi zrak opozarjal nase z vonjavami
starih remontantk. – Nasprotno: kot da ni
nič, je začel govoriti o Kidriču in o Gspanu
(ki sva ga nekaj dni prej v Pratru tudi
zares srečala), seveda o Zoisovcih in o
slovenski zgodnji poeziji. Temeljito in
obenem dvomeče, v neki imaginarni pro-
stor idej, kamor me očitno sicer ni prište-
val, me je pa sem in tja ošinil s pogledom,
polnim prisluškujoče negotovosti, ali bi
tako šlo ali ne. Vame pa se je počasi,

PO/2203/89

vztrajno in zanesljivo naseljevala sramota: pravega, resničnega, literarnega ali literarnozgodovinskega entuziasta res ne sme in ne more iztiriti že kar prvi rožni nasad, v katerem se kdaj znajde.

Tak se mi je za zmeraj vsedel v spomin: ne njegova študentska majestetičnost, ko smo ga bruci, svojega neznanega sobruca, pozdravili kot profesorja, niti ne toliko njegova velika blagohotnost ali zgodnja strokovna zrelost, čeprav je v njem do konca ostajala sled čiste, ljubeznive otroškosti – temveč kot pojem zvestobe delu, ki ga je opravljal; literarni zgodovini, ki ji je služil, in s tem seveda tudi slovenski literaturi.

Skoraj me je že zaneslo, da bi začel govoriti o njegovih drugih človeških in strokovnih lastnostih, toda zagotovo je bila temeljna ta silna, globoka, moralna, skoraj erotična pripadnost. Iz nje je izvirala njegova znamenita akribija – kot oblika odgovornosti; njegova delavnost, vse, kar je in kakor je počel: tudi negotova obotljivost, ki mu jo je marsikateri urednik

prehitro in celo z zamero uračunal v slabo.

Ne bi govoril po resnici, če ne bi priznal, da sem vse te mesece od njegovega odhoda zmeraj spet ganjen, kadarkoli se mi oglasi spomin nanj. Obenem pa se ob njegovi in sleherni drugi smrti oglašča blaga in tešljiva misel iz Shakespeara: tako znana, da se že sveti od oguljenosti, pa tako zelo človeška, da ji nobena oguljenost ne more do živega; o življenju kot končani predstavi, ki je ni nikoli konec:

Naši igralci

kot sem dejal, so vsi duhovi in so stajali se v zrak, prozoren zrak: in kakor rahla zgradba tega vida, kipeči stolpi, čarobne palače, slovesni templji, velika ta obla, da, vse, kar jo uživa, se sesuje in kot je zginil nični ta sijaj, vse mine brez sledu. Iz take smo snovi kot sanje in drobno to življenje obkroženo je s spanjem.

Matjaž Kmecl

